

In bonis feudilibus, in subsidium & defectum aliorum bonorum, possit creditor mitti in possessionem, ut saltem fructus perciperet. n. 581. & fultus fol. 600. n. 590 & seqq.

Pro delicto patris non potest fieri executio in peculio profectio filij. Nec pro delicto filij in peculio adventitio, cujus usum fructum pater habet. nec in libris scholaribus, nisi in defectum aliorum bonorum. n. 562. & seq.

Pro debito Monachi non potest fieri executio nisi in bonis per Monachum monasterio quasitis. n. 564.

In fructibus beneficij debitoris non fit executio, nisi in defectum aliorum bonorum. n. 565. & folio. 601. n. 596. Idem dicendum de stipendijs militum, & armis, & Doctorum, eod.

Pro debito Universitatis non fit executio in ijs quæ sunt ad usum communem civium. n. 566.

In bonis secundi mariti potest fieri executio pro debito tutelari uxoris. n. 567.

Non licet Judici proprio motu executionem decernere, sed est à creditore requirendus. fol. 596. n. 568. Instrumentum obligationis in originali exhibendum. n. 569. Inde Judex decernit debitori præceptum executivum, cujus formam vide. nu. 570.

In actionibus realibus, ad opponendas exceptiones contra executionem, nullas terminus indulgetur, in personalibus indulgetur quadrimestre, quod potest, Jure Canonico Judex arrestare, prorogare. Quod tamen in Camera non obli-vatur, si sententia tranfit in rem judicatam per appellationis desertionem. fol. 597. n. 575.

Condemnatio in rem certam, in illa faciendâ executio, cã non existente, ad æstimationem veniendum. fol. 598. n. 577.

In re specialiter hypothecata, præ omnibus alijs faciendâ executio. Quod si simul creditor haberet generalem hypothecam, possit eligere, bonâ fide. n. 578. Extra hos casus observandus est Judici ordo, ut primò capiantur pignora Judicialia mobilia & se moventia. his deficientibus immobilia, denique Jura & nomina, quod tamen in pupillis exceptionem habet, ut à nominibus incipiat executio. fol. 599. n. 586. Ordine non observato processus est nullus. n. 579. Equum etiam est, ut inter immobilia prius illa capiantur, quæ minus pretiosa sunt, & sufficiunt ad debitum extinguendum. fol. 599. n. 583.

Si per errorem in quantitate debiti datus est in solutum fundus plus valens debito, reperi quidem potest: sed à creditore tenebitur, donec ex fructibus, vel alio modo debitum consequatur. Si erratum in æstimatione fundi, solum pro parte revocatur. n. 585.

Quis ordo servandus sit Jure Bavatico, vide. fol. 600. n. 589.

Exercitor.
Tomo 1.

E.

Exercitor, ad quem quotidianus quæstus pertinet, tenetur in factum ex quasi delicto, si à ministris damnatum datum est, in duplum. fol. 96. n. 149. Rector navis tenetur etiam de furto rerum in litore ablatarum, si eas recipit navi imponendas. eod. Tenetur etiam exercitor de damno per incendium à ministris in officio dato. eod.

Exhereditatio.

Exhereditatio vel institutio disjunctivè quomodo requiratur in testamento parentum, vide. *Testamentum Parentum*.

Tomo 2.

Non sufficit exhereditatio *inter ceteros*, sed specialiter & nominatim, saltem æquivalenter exheredandi sunt liberi. fol. 100. n. 448.

Exhereditatio non est faciendâ sub conditione, sed purè. fol. eod. n. 449. Nec à re certa, sed ab universitate bonorum. 450.

Exhereditatio, ut valeat testamentum, faciendâ est tam ab omnibus personis institutis, (hoc est, ut nulli sit substitutus) quàm ab omnibus gradibus hæredum, si plures gradus facti sunt. fol. 101. n. 451.

Ut valeat exhereditatio, debet aliquis hæres institutus esse, & is hæreditatem adijisse. quod si hæreditatem non adijit, redit res ad causam intestatam, & exhereditatus adhibet hæreditatem petendo possessionem bonorum contra tabulas. f. eod. n. 452.

Jure novo faciendâ est exhereditatio ex causa legitima, & onus eam probandi incumbit hæredi scripto, alioquin competit querela inofficiosa, imò jus dicendi testamentum nullum, nisi defunctus probando prævenisset. f. eod. n. 453.

Causæ exheredandi liberae sunt quatuordecim, posita in Novella 115. c. 3. causæ exheredandi parentes octo, posita c. 4. causæ exheredandi fratrem instituta personâ turpi, tres. Nov. 22. c. 47. f. 101. n. 454. & f. 103. n. 462. Ad alias causas æquivalentes non licet extendere. n. 465. & seqq.

Crimen læsæ Majestatis aut proditionis patriæ, Matrimonium cum inhonestâ, aut contra voluntatem parentum, neglectus patris ægri, non rectè pro causis exheredandi assignantur. Jure Bavatico tamen admittitur, si filius duceat inhonestam, volente patre providere de matrimonio honesto. f. 104. n. 469. & seqq.

Reconciliatio impedit exheredationem faciendam, sed non tollit exheredationem factam, nisi revocetur expressè exhereditatio: & hoc certum de Jure Bavatico. f. eod. n. 474.

Si exhereditatus ingrediatur Religionem ante mortem patris, tollitur exhereditatio, & testamentum redditur nullum, non solum jure Canonico, sed etiam Civili. f. 105. nu. 475.

An portio exhereditati accrescat ceteris liberis, vide *Legitima*.

Expensæ.

Quænam expensæ refundendæ sint Possessori, à quo res litigiosa evincitur, vide, *Possessio*.

Tomo 5.

E.

Tomo 5.

In expensis litis delicatas nunquam condemnatur victus, sed solum in illas, quæ ab adversario factæ sunt circa litis instructionem & causæ prosecutionem. fol. 526. n. 172.

Ad necessaria expensæ pertinent. 1. factæ ob ipsum processum. 2. factæ ob examen testium. 3. factæ ob sportularum solutionem. 4. ob necessaria itinèri, detractis detrahendis. n. 173.

Æstimatio expensarum fit à Judice, prævio juramento, quod factâ taxatione deferretur, quo jurante minui non potest. fol. 526. n. 175.

Si victus habuit iustam causam litigandi, per se loquendo non est condemnandus in expensis. fol. 527. n. 176. etiam si in utraque instantia victus esset. n. 178. Si inter litigandum factus est temerarius, ab illo tempore factas expensæ refundere condemnatur. n. 179. Si tantum quoad partem articulationum, condemnandus in expensis speciales. nu. 180.

In dubio an temerè litigaverit actor, præsumitur temerè litigasse, contrarium pro reo. n. 181.

An ab expensis solvendis ob iustam causam litigandi excusetur litigans victus, relinquatur arbitrio Judicis, decem tamen in specie recensentur hujusmodi causæ. fol. 528. n. 182. & seqq.

Qui abque Procuratore vel Advocato, propriâ industriâ suam causam evicit, non potest ratione suæ propriæ personæ expensæ alioquin in Advocatum faciendâ præterdere, nisi simul aliorum causam egisset, quibus non tenebatur gratis servare. n. 191.

Si victor expensas non petat, non tenetur quidam Judex, potest tamen in eas ex officio condemnare. fol. 529. n. 192. Potest autem eas victor perere toto eo die, quo sententia est lata. n. 193.

Si Judex ob neglectam condemnationem debuit ipse solvere expensas, non potest eas à victo repetere. n. 194.

Si agatur de expensis contumaciæ, vel ratione retardati processûs, vel temeritatis, non solum expensæ litis & retardati processûs, sed etiam damna & interesse debent restitui. fol. 529. n. 195. Si verò agatur de expensis victoriæ, tunc tantum veniunt expensæ litis, nisi plus promississet victus, eod. Non veniunt autem nomine damnorum ea quæ victor casu improviso passus est. f. 530. n. 196.

Expensæ contumaciæ petuntur actione in factum. Expensæ victoriæ veniunt ex officio Judicis mercenario. n. 197.

Si uterque litigans in expensis condemnatur, tunc possunt compensari, si nondum sunt solutæ ab eo qui prior debebat. n. 198.

Si taxatio facta à victore non est manifestè nimia, sed probabilis: non est locus moderationi, casu quo victus promissit se soluturum expensas, quas victor taxaverit. n. 199.

Condemnatus in expensis, debet etiam restituere illas quæ in termino moderationis factæ sunt. nu.

200. Quid Jure Bavatico sit constitutum, vide nu.

201. Tomo 6.
Expensæ factas pro defensione rei, debet reus vel hæres facere, quacunque penâ plectatur. fol. 333. n. 572.

Omnes expensæ solvere debet reus, si puniatur penâ solum civili. eod. Secus si penâ corporali sanguinis, tunc enim excusatur ab expensis factis in processu. fol. 334. n. 573. Si reus moriatur ante sententiam, hæredes ad nullas expensæ tenentur. n. 574.

Expensæ in processu ordinatio, facere debet accusator. n. 575.

F.

Falcidia.

Tomo 2.

Causa constituendi Falcidiæ detractionem, erat, ne plerumque ob exiguum lucrum ab adeunda hæreditate abstererentur. Est autem Falcidia quadrans hæreditatis, ut ultra dodrantem legari non possit. fol. 245. n. 348.

Falcidia denominatur à Cajo Falcidio Tribuno Plebis, & origine suâ est Plebiscitum. feod. n. 349.

Falcidia non habet locum in testamento militis, ubi desstituto testamento legata sustinentur. eod. Item non habet locum in legatis relictis cum perpetuâ inalienabilitate. fol. eod. n. 350.

Ex legatis privilegatis non gravantur cetera legata quoad partem deducendam, sed illa legata deducuntur ut æ alienum, ut sic hæres non cogatur ea de suo præstare, sed totum patrimonium minuatur. eod.

Falcidia deducitur etiam à Fidei commissis particularibus, utpote per omnia Legatis exæquatis. fol. 246. n. 352.

Quantitas patrimonij ad quam ratio Falcidiæ exigitur, spectatur mortis tempore. Unde si postea patrimonium ante aditam hæreditatem augetur, nihil prodest legatario ad evitandam Falcidiâ, sicut econtra si diminuatur, nihil illis obest. f. 246. nu. 353.

Excipiuntur tamen legata conditionalia, & rei alienæ, utpote quorum dies non credit nisi post aditam hæreditatem. fol. eod. n. 354.

Ex legato ipsi hæredi relicto, Falcidia sicut ex alijs legatis deducitur, adeoque non totum (sicut in Trebellianicam) in Falcidiam computatur. fol. eod. n. 355.

Hæres qui ex ignorantia facti plus solvit quàm dodrantem, habet conditionem indebiti, quæ repetit Falcidiam, secus, si sciens aut ex ignorantia juris non tolerata. fol. 246. n. 356.

Legatarius tenetur in conscientia restituere, quando hæres sublatâ ignorantia possit solutum ultra dodrantem repetere. fol. 247. n. 357.

Falcidia deducitur etiam à donatione causâ mortis, & à donatione inter virû & uxorem, morte confirmanda. fol. eod. n. 358.

Falcidia

Falcidia prohibetur in penam (sed non nisi post Judicis sententiam) si non confect inventarium : item si monitus a Juce intra annum non exequitur voluntatem testatoris. item quando surripuit aliquid de bonis hereditarijs. fol. eod. nu. 319.

Ante Falcidiz detractionem subducitur as alienum, funeris expensa, aliaque in testamento insinuatione, & inventarij confectione necessaria, pretium servorum manumillorum. deinde legata privilegiata: denique ab eo quod residuum est, detrahatur quarta pars. fol. eod. n. 360.

Filius haeres gravatus non solum legitimam, sed in super etiam Falcidiam vel Trebellianicam deducit, sive legata sint pura sive conditionalia. An idem extendendum sit ad ascendentes, est magis dubium. fol. 248. n. 363. & seqq. Et primum ex eo legitime deducitur, quod legitimam filius non jure hereditario, sed jure proprio & tanquam as alienum consequitur, Falcidiam deinde jure hereditario. fol. 250. n. 367. & seqq. Et licet filius semper accipiat legitimam, quatenus est haeres necessarius, hoc est necessario insituendus, non tamen eam accipit ex libero judicio defuncti, & potest accepta legitimam ab hereditate abstinere, sicut non esse haeres in actu secundo, esto fuerit haeres in actu primo. fol. 252. n. 375.

Quod dictum est, procedit, non solum quando liberis debetur Triens, sed etiam quando ob numerum majorem quaternario debetur Semis. fol. 252. n. 376.

Hodierno jure licitum est Testatori gnarum sui patrimonij, prohibere Falcidiam, & si haeres non pareat, defertur hereditas substituenti coheredibus, fideicommissarijs, legatarijs, servis, ab intestato vocatis. fol. 253. n. 377. Debet autem prohibens esse gnarus virum sui patrimonij, & prohibitio debet fieri expressa. fol. 254. n. 383.

Non requiritur quidem, ut specifica mentio fiat Falcidiz, requiruntur tamen talia verba, quae aequivalenti mentioni Falcidiz. Non videntur autem talia esse. *Folo solvi sine diminutione*: nam horum sensus esset, pleno jure, prout jura voluit: & posset praesumi locutus ex ignorantia patrimonij, vel Juris. Requiritur ergo ejusmodi verba, quae manifestent animum prohibendi detractionem a legatis ut excedentibus dodrantem. fol. 255. n. 385.

Legata specialiter alienari prohibita, non subtrahunt Falcidiz. fol. eod. n. 386.

Si res legata est indivisibilis, v.g. libertas, aut servus, talis res in solidum praestabitur, sed facta illius estimatione, & ex estimatione tantum cedet heredi, quantum requirit Falcidiz detrahitio. Si vero res sit divisibilis, Falcidia non de una aliqua re legata, sed de singulis rebus deducenda est. fol. 256. n. 388.

Falcidia, inherendo Juris communis apicibus videtur etiam in legatis pijs locum habere. Jure Bavarico tunc solum in legatis pijs Falcidiz locus

est, quando ex alijs legatis integra quarta haberi non potest. Eodem jure non est locus Falcidiz in legato rei debite, & quando haeres Falcidiz renuntiavit. fol. 257. n. 394.

In singulis haeredibus gravatis Falcidia locum habet, adeo, ut si sint plures haeres scripti ex certis portionibus, quilibet debet salvam habere quartam partem suae portionis, non obstante, quod forte apud alterum cohaerem maneret quarta pars hereditatis. fol. 258. n. 396.

Si haeres gravatus, & forte hereditatem repudiantis portio accrescat alteri non gravato, adhuc potest intuitu portionis gravatae detrahere Falcidiam, sicut potuisset gravatus. fol. eod. n. 397.

Nec interest, an accedat alterius portio jure accrescendi, vel jure substitutionis, quia spectatur persona illa, cujus pars deficit. eod.

Econtra si pars non gravata accedit gravatae, hoc cedit in commodum legatariorum, ut legata integra praestanda sint, si salva quarta totius hereditatis possit. fol. 258. n. 399.

In Falcidiam imputantur illa solummodo, quae jure hereditario capiuntur. fol. 259. n. 400.

Falsi crimen.

Tomo 6.

Falsi crimen est mixti fori. fol. 28. nu. 230. Committitur ab eo, qui rem aliquam externo & apparente fisco adulterat, & ad deceptionem contumpit. fol. 97. n. 174. Ad quod requiritur 1. Dolus probatus. 2. Veritatis immutatio. n. 175. 3. Damnificatio tertij intentata. fol. 98. n. 176. Pena Falsariorum non est uniformis, sed pro qualitate delicti, v.g. relegatio, fustigatio, &c. num. 178.

In persona committitur falsum, quando in praedictum tertij fingitur: v.g. suppositio falsi patris. n. 179.

Verbis fit v.g. falsum testimonium dicendo, vel nolendo dicere verum &c. n. 180. Imo etiam si testis verum dicat, si tamen ad hoc dicendum pecuniam accepit, incidit in penam falsi. fol. 99. nu. 181.

Qui abusu committit falsum, ut fallacibus mensuris utens, vel merces coramptens per admixtionem &c. puniatur duplo, & relegatione. fol. 100. num. 185.

Consciens falsum instrumentum ordinaria poena puniatur, utens confecto ab alio, mitiore. n. 186.

Fama.

Tomo 8.

Fama potest opponitur in famam, (nam aliter accipitur in ordine ad processum Inquisitorium) est bona existimatio aliorum de bonis nostris, ut sunt: Virtus. Ingenium. Doctrina. Divitiarum. Potestas. Nobilitas. Valutudo bona. Gratia. Favor Principum &c. fol. 165. n. 495.

Juridice definitur, Dignitatis illius status, loci & moribus comprobatus, qui ex delicto nostro

nostro auctoritate legum aut minuitur, aut consumitur. fol. 166. n. 501.

Fama, quomodo latetur, & pro ea satisfaciendum sit, vide, *Judicium temerarium. Detrahitio. Dissamatio.*

Fama proximi duplex considerari potest, radicalis & formalis. Radicalis est notitia habitualis v.g. de doctrina proximi. formalis est ipsum aequale iudicium de doctrina proximi. fol. 170. n. 526.

Tomo 9.

Fama est modus quidam probandi, & hoc sensu definitur: Publica communisque alicujus regionis assertio ex sola suspitione proveniens. fol. 338. nu. 326.

Hac fama debet traxisse originem a personis fide dignis, Juridicis, & de quorum commodo non agitur, & apparet, qua ratione ortum habuerit, & asseri debet a majori parte populi, totum populum representante. fol. 338. n. 328.

Si res concernat utrumque sexum, etiam mulieres sunt attendendae. si solum sexum masculinum, soli mares, & contra, & sic cum proportionem de alijs, v.g. de peritis in arte. fol. 339. n. 329.

Quando fama trahit originem ab ipso facto, ignorata persona quae primo sparfit, non potest in personas primo spargentes inquiri. n. 331.

Si traxit a persona quae est certa, & tendit in personam ejus qui primus eam sparfit, fama est inepta ad probandum; si est pro alio vel contra alium, debet fama, regulariter, habuisse originem a personis honestis: nisi esset in tali materia, in qua non posset habere originem ab honestis. n. 332.

Ad probandam famam sufficiunt duo testes. nu. 333. Qui dicant, se scire, talem famam existere, quia ipsi a majori parte illius populi audierunt dici, nec sufficeret, si dicerent, se audivisse ab aliquibus, hanc famam esse in populo. fol. 340. n. 337. Imo nec sufficeret, si testis diceret, se audisse per totam civitatem. n. 338. vel: hoc publice asseri in civitate. n. 340. & quamvis non sit necesse nominare tot, quot faciunt famam, interrogatus tamen nominare debet, qui moraliter possunt memoriae occurrere. fol. 341. n. 342.

Fama per testes asserita, praesumitur orta a personis honestis, nisi infamatus prober contrarium. num. 343.

Quamvis testes singuli non enuntient numerum sufficientem ad famam, & ideo nec semiplene probent, si tamen simul assignent sufficientem numerum, simul probant semiplene. n. 346. & seq. ubi declaratur in exemplo.

Probata fama de aliqua re in qua plurimum operatur & disponit communis hominum opinio, vel consuetudo loci, censetur etiam plene probatum id, de quo est fama. fol. 342. n. 351. ubi exemplum.

Quando publica utilitas suadet, ut communis opinio praevaleat veritati, ut in casu legis *Barbarius. ff. de off. Prator.* fama plene probat. n. 352.

In casu, quo difficilis est probatio directa per alla media, quam per famam, fama plene probat, etiam si cedat in praedictum tertij. fol. 343. n. 353. Extra hos casus non probat plene, sed in Civilibus semiplene. In Criminalibus quales effectus habeat, vide num. 354.

Familiae Eriscendae actio.

Tomo 4.

Convenit haec actio ex Quasi contractu ob haereditatis communionem, similis actioni *Communi dividundo* in pluribus, & in quibusdam differens. fol. 350. n. 1124. ubi vide differentias.

Directa competit solis haeredibus jure civili talibus, & bonorum possessoribus. Jure Praetorio, & fideicommissarijs. Utilis datur arrogato ad quartam consequendam post emancipationem. fol. 351. num. 1125.

Datur inter solos cohaeretes, etiam quando non possident. eod.

Exceptio Preposterationis tunc solum locum habet, quando actor non possidet. fol. eod. nu. 1126.

Actiones etiam, & nomina veniunt in hanc actionem, si stipulationes interpositae sunt, vel ob alia incommoda. f. eod. n. 1127.

Prascribitur haec actio, sicut aliae, 30. annis. f. 351. n. 1128.

Potest quandoque Divisio fieri facto ipso, sicut alibi diximus Societatem contrahi posse. f. 352. n. 1130.

Qui ad divisionem provocat, fatetur alterum haereditatem, nec posset postea ad haereditatis petitionem recurrere. f. eod. n. 1131.

Famosus Libellus.

Tomo 11.

Est Scriptura, vel Pictura ad alterum infamandum composita. Si crimen falsum imponitur, poena talionis, si verum, arbitraria puniatur. & to. 6. fol. 101. n. 192. Iisdem poenis puniuntur reprensus, & ulterius evulgans. Jure Canonico flagellantur. Mitius puniuntur Auctores scriptum manifestans. Jure Bavarico poena gladij puniuntur assergens delictum poena capitali dignum. f. 180. n. 580.

Si quis famosum libellum ab alio compositum acquirens non evulgavit; non est puniendus poena ordinaria. f. 181. n. 581. Qui invenit, vel ab alio recepit; & alijs ostendit, sed Auctorem manifestare paratus est, tunc nec Auctor, nec Inventor ordinaria poena puniendus videtur. eod.

Ex locorum consuetudine recepta puniuntur arbitraria poena. In Imperio poena est carcer & multa, & ademptio officij Typographici illorum, qui libellos famosos loci Magistratui non ostensos excuderunt, nisi locum & tempus, nomenve Auctoris apposuerint. eod. & to. 6. f. 101. n. 190.

Læso præter actionem ad penam talionis, competit actio injuriarum. f. 101. n. 193.

Scriptum continens defectus naturales, eosque obijciens, non est famosus libellus, sed scriptum injuriosum. f. 107. n. 194.

Actio ex famoso libello descendens, solum durat per annum. f. 102. n. 195.

Pictura infamans etiam, venit nomine libelli famosi. n. 196.

Famosi libelli delictum est Privatum. n. 197.

Feriz.

Tomo 5.

Feriz sunt in Jure Dilaciones concessæ, & actiua Judicialium inhibitoria, utroque jure. f. 223. n. 212.

Actus Judicialis contentiosus die feriato sacro, est ipso jure nullus, celebratus vero die feriarum repentinarum vel rusticarum, non nisi invita aliqua parte litigantium. nu. 213. Appellationem etiam interponere, sed non prosequi licet die feriato. f. 224. n. 214.

Quod de Judice statutum, etiam de Arbitro (non tamen de Arbitratore) intelligendum est. n. 216.

Contra Latrones speciatim conceditur processus die quantumque feriato, si periculum imminet. n. 217. Idem in causis spiritualibus locum habere potest ob necessitatem, vel pietatis causa. n. 218. & seq. ubi exempla.

Mandatum Executionis fieri potest die feriato, non item ipsa executio, nisi urgente necessitate & periculo. n. 220.

Non solum omnes dies festivi sunt feriatæ, sed etiam aliqui non festivi, ut dies hebdomadae Paschonis, & Pascharis. f. 225. n. 221.

Citatio facta in diem feriatum specificè expressum, non valet, adeo ut nec sequenti die comitatur contumacia non comparendo. Si non specificè, sed v. g. *vigesimo Octob.* & iste sit feriatum, ardeat citatio ex intentione Judicis in sequentem diem. f. 225. n. 225.

Non solum Mandatum seu Decretum Citationis fieri potest die feriato, sed etiam illius executio. f. 226. à n. 227.

Ferruminatio.

Tomo 1.

Fit, cum metalla diversorum in unum corpus conjunguntur, ut solent confusione copulari frustra candidia. fol. 410. n. 111. Domino materix datur Actio ad exhibendum, & exhibita vindicatur. eod.

Feudum.

Tomo 1.

Feudum pervenit ad Monasterium successione capax per Professionem Vasalli quoad commoditates, & ad vitam illius, modò sit francum, vel concessum femine, vel cum onere servitorum etiam à monasterio præstabilium. Nisi adjecta

F.

esset conditio in investitura, ut non perveniret. fol. 303. n. 26. & seqq.

Tomo 3.

Feudorum origo communiter à Longobardis Saxonibus deduci solet. Comuni etiam persuasione, forte falsà, compilatores librorum feudalicum dicantur fuisse Gerhardus Niger, & Oberus de Harto, Mediolanenses Consules. fol. 245. nu. 581. & seqq.

Jus Feudale est origine sua Consuetudinarium. eod.

Feudum definitur: Beneficium rei immobilis jure fidelitatis alicui concessum. Accuratius sic. Est contractus nominatus, stricti juris, in quo dominus utile dominium rei immobilis vel æquivalentis, alteri & heredibus illius masculis, perpetuò & gratis, investituræ interveniente, concedit eà conditione, ut is ipsi ad fidelitatem præstandam, & ad servitiâ honestâ & possibilia exhibenda obligetur. fol. 246. n. 583. Pactum adjectum de obsequiis inhonestis, reddit contractum nullum, nisi traditio accessisset, sed tunc non tenebitur Vasallus nisi ad obsequia licita. Neque resolveretur contractus, etiam si adjectum esset pactum distractivum. num. 584.

Definitio longior quæ habetur in libris feudorum, defenditur contra Horomannum. fol. eod. num. 585. & seqq.

Feudum convenit cum Emphyteusi. 1. Quòd consistat in rebus immobilibus. 2. Quòd transferatur utile dominium. 3. Quòd sit perpetuum. 4. Quòd invito domino non possit alienari. 5. Quòd Vasallus possit servitutem imponere. 6. Quòd possit cedi domino. 7. Quòd bona Feudalia possint inter vasallos dividi non requisito domino. fol. 247. n. 587. Differunt inter se. 1. Quòd in feudo, de jure communi, soli masculi succedant. 2. Quòd feudorum finis sint servitiâ. 3. Quòd investitura possit fieri per procuratorem. 4. Quòd sufficiat contestatio sine scriptura. 5. Quòd Vasallus non possit feudum alteri legare, aut in morte disponere de illo. 6. Quòd Vasallus investitur in præsentia Parium Curix. 7. Quòd nullus Canon solvatur. 8. Quòd feudum antiquum non possit alienari nisi consentientibus agnatis. 9. Quòd feudum acquiratur semper in investitura, sed gratis. 10. Quòd Vasallus non teneatur præstare servitiâ nisi requisitus: emphyteuta vero Canonem, etiam non requisitus. 11. Quòd ex alijs causis amittatur feudum quam emphyteusis. 12. Quòd præstandam juramentum fidelitatis. 13. Quòd singuli successores debeant petere investituram. fol. 247. n. 588.

Feudum aliud est Proprium seu Rectum, aliud Improprium, seu non rectum. Proprium est in cuius concessione non immutentur substantialia, nec, quæ ordinariè & regulariter pacto, statuto vel consuetudine interveniunt, & cui nulla extranea pacta adijciuntur. Improprium, in quo substantialibus feudi & conaturalibus seu regulariter interveniunt

F.

intervenire solitis, pacto, statuto, vel consuetudine derogatum est, vel cui extranea pacta adijciuntur. f. 248. n. 590.

Fidelitas est præcipuum substantiale contractus feudalis: non est tamen substantiale, ut sit jurata. Requiritur etiam ad feudum improprium. Deinde est substantiale, ut sit in re immobili, saltem æquivalenter. Investitura videtur potius consequens ad substantialia. eod.

In dubio præsumitur feudum esse proprium, hoc est, carens pactis & conventionibus extraordinarijs. Unde potest contingere, ut Feudum aliquo absolute improprium, respectivè esset proprium, si Statuto aut Consuetudine immutarentur aliqua, quæ alioquin essent naturalia. f. 248. nu. 591.

Obligatio præstandi servitiâ, in rigore distinguitur & separabilis est à fidelitate, ut patet in Feudo franco, in quo tamen etiam fidelitas requiritur. f. eod. n. 592.

Feudorum Species.

Feudum Paternum strictè loquendo est, quod ab ascendente usque ad quartum gradum inclusive acquisitum est. Nihilominus si cui concedatur in Feudum paternum, etiam ultra Trinepotem extenditur, & reipsa confunditur cum Feudo antiquo. f. 249. n. 593. & seqq.

Feudum Antiquum hodierno jure non differt à paterno, quia in infinitum extenditur. Aliquando tamen generalius sumitur pro omni feudo, quod ab aliquo Antecessore Vasallo immediatè derivatum est, etiam si non fuerit ex ascendente. f. eod. n. 595.

Feudum novum est, quod incipit in persona Beneficiarij, nec ad eum pervenit ex successione. In Feudo novo non admittuntur ad successione laterales in defectum descendendum, sed soli immediati descendentes, & ex his descendentes, si immediati non existant. Ad Feudi antiqui successione etiam laterales admittuntur. f. 249. nu. 596.

Potest Feudum novum concedi, ut in effectu sit antiquum, seu cum jure feudi antiqui: nisi concedenti aliunde hæc potestas adempta esset, prout ex plurium opinione adempta est Prælati Ecclesiasticis. f. 250. n. 597. & seqq. ubi recensentur effectus hujus irregularis concessionis. Vi talis feudi pro hæreditibus tam feminis quam masculis impetrati, femine excluderent agnatos, quod alia antiqua feuda non habent. n. 600.

Consentientibus agnatis possit etiam ex feudo antiquo fieri novum. f. eod. n. 601.

Si Feudum per Feloniam apertum, de novo concedatur, remissa culpa, & non expectata Judicis Sententiâ, (si eà opus sit) tenetur manere antiquum; si vero non sit opus Sententiâ, vel ea jam lata, si novum, nisi concedatur in vim antiqui, altem per verbum: *Reddimus. Restituimus.* f. 250. n. 602.

Fit etiam quandoque Feudum ex antiquo novum Refutatione seu Cessione. f. 251. n. 603. ubi vide multiplicem distinctionem.

Fit etiam Feudum novum, si refutatum in favore extranei concedatur his verbis: *Concedo prout refutans illud possederat:* quia verba videtur intelligenda de pertinentijs ad rem feudalem, non de formalitate Feudi antiqui. f. eod. n. 604.

Si Vasallus sua bona allodialia traderet domino directo, petens ut ea faciat Feudalia, incorporando antiquo feudo quod jam habebat, fieret Feudum adequatè antiquum. f. 251. n. 605.

Quando Feudum mutaretur ex una specie in aliam, v. g. ex Masculino in Femininum, ex Providentia in Hæreditarium, fieret eatenus novum, quatenus mutatum est. f. 251. n. 606.

In dubio, an Feudum sit Novum vel Antiquum, tale præsumitur, quale prætendit esse Possessor, nisi contrarium probetur. f. 252. n. 607.

Regale Feudum est Regalis dignitatis, ut puto Regni, Electoratus, Archiducatus, Ducatus, Marchionatus, Comitatus, & etiam; ut multi volunt, Baronatus, à Papa, Imperatore, vel alio Principe Superiorem non recognoscente concessum. Germanicè, *Söhnen-Zehen.* Inferiores etiam Principes quandoque Regalia concedunt ex potestate à Supremo concessa. f. eod. nu. 608.

Feudum Nobile est, quod Personam accipientis Nobilitat, vel ex annexis nobilem arguit. fol. eod. n. 609.

Ecclesiasticum Feudum est, quod Ecclesia per suos Prælatos ab alijs, etiam secularibus, tenet & recognoscit. Item quod ab Ecclesiastica Persona saltem Ecclesie nomine datur. f. eod. n. 610.

Feudum hæreditarium est illud, quod vigore Investituræ accipitur pro se & hæreditibus quibuscunque, tam suis, quam extraneis, sed masculis. f. eod. n. 611.

Feudum ex Pacto & Providentia est, quod accipitur pro se & filijs seu liberis, nullâ factâ mentione hæredum quâ talium. Vocatur etiam *Familiale*, & est maxime proprium. eod. Mixtum est, quod de utroque participat, quatenus accipitur pro se, liberis, & hæreditibus extraneis, sed masculis.

Feudum ex Pacto & Providentia manet tale, nec fit simpliciter hæreditarium, concessum pro se & hæreditibus, adeoque non deferretur successoribus Jure hæreditatio, sed manet in propria feudi natura, cum hac limitatione, ut illud filius obtinere non possit, nisi patri sit hæres. & ita in Germania receptum est. Casu quo tamen filius non esset hæres, devolveretur ad reliquos agnatos, etiam si isti non essent hæredes. f. 252. nu. 612. & seqq. Est etiam Feudum ex pacto & providentia, etiam si postea in clausulis executivis insereretur vox, *Hæreditibus.* f. 253. n. 615.

In dubio Feudum non præsumitur Hæreditarium, sed ex Providentia, nisi consuetudo habeat, ut plera-

ur pleraque. sint hereditaria. fol. 253. num. 616.

Feudum Camerae dicitur concedi, quando conceditur in Feudum certa summa pecunie singulis annis ex Camera sua, seu thesauro, vel alio Reditu. Huic simile est Feudum Cavene, si concedatur quantitas; v.g. vini vel frumenti singulis annis ex Cellario, vel horreo præbenda. Horum possessio acquiritur tribus solutionibus. f. 253. nu. 617. Si Camera vel Cavena exhauriretur ex culpa Principis, tenetur ex alijs bonis solvere: secus: distinetur solutio, usque dum Camera abundaret. n. 618. Transit hoc feudum in hæredes dantis, in quo differt à Feudo Soldaria, quod in solidorum donatione consistit communiter. f. 254. n. 619.

Impropriorum Feudorū prima species est, *Ligium*, concessum à non recognoscete Superiorem, eo pacto, ut promittat fidelitatem adversus omnem hominem, nemine præter propriam personam excepto, subijciendo se & omnia allodialia Jurisdictioni investiantis. unde nec Imperator excipitur. f. 254. nu. 620. De rigore non est compossibile cum alio alterius Domini, nisi forte ex post facto, ita ut duas personas gerat, quod tamen difficile est. n. 621. Non potest hoc feudum invito domino refutari, cum & ipsa persona sit subjecta eod.

Alteri improprij Feudi species est Feudum *Francum*, quod Ligio opponitur, quia conceditur cum immunitate ab alijs Servitijs in investitura non expressis. Juramentum fidelitatis præstat, nisi remittatur, & eo remisso adhuc ex Justitia tenetur ad fidelitatem. n. 622.

Tertia species est, *Feminium*, in quo etiam feminæ succedunt, quia vel à femina tanquā prima Vasalla acquisitū est, vel in Investitura expressum. Si ab aliqua ascendente fuit primò acquisitū, vocatur *Maternum*, Germanicè *Gundelshen*. fol. eod. n. 623. Huc revocatur aliquod mixtum, à paucis agnitum, quod simul conceditur Marito & Uxori, ut si forte sola filia superstes esset, feudum pro dimidia parte esset apertum. eod.

Quarta improprij feudi species est, *Feudum Conditionatum*, quādo in Investitura certa servitia præstanda exprimuntur, quò pertinet Feudum *Aulicum*, obligans ad officia aulica, ut *Mareschalli*, *Pincernæ*, *Dapiferi* &c. fol. 255. n. 624. Si servitia expressa talia sint, ad quæ alij Vasalli non adstringuntur, non hoc ipso cætera communia excluduntur. eod.

Quinta species est, Feudum *Castrense*, Germanicè *Burgleshen* obligans ad Castrum defendendum. fol. eod. n. 625.

Sexta, Feudū non Jurabile, in quo remittitur Juramentum fidelitatis. eod.

Septima, Feudum temporale, ut *Guardia*, *Castaldia*, *Cancellaria*. fol. eod. n. 626.

Octava, Feudum emptum, *Pignoratitium*, Germanicè, *Weslleshen*. fol. eod. n. 917.

Feudorum materia, à quibus dari & accipi possint.

Quamvis in mobilibus feuda constitui non possint.

sint per se, in consequentiam tamen talia venire possunt. fol. 256. n. 618.

Possunt in feudum concedi res utiles secluso solo, ut *Superficies*, *Ufusfructus*, *Servitutes*, *Molendina*, *Arbores*, *Sylvæ*. fol. eod. n. 629.

Immobilibus æquipolet annui reditus de Camera vel Cavena, & alij ad annos saltem decem. Item actiones reales & personales ad rem immobilem tendentes. fol. eod. n. 630.

In consequentiam rei feudalis veniunt omnia, quæ unà cum re venderentur, & quæ reperiuntur ibi ad hoc destinata, ad rei utilitatem capiendam. fol. eod. n. 631.

Si non expressè pactum esset, quòd sola superficies concedatur: tunc concessa v.g. *sylvæ*, *vineæ* &c. etiam solum concessum censetur, nec feudum resolveretur vinea destructa. fol. 257. n. 632.

Vestigialibus in feudum datis etiam caducitates concessæ censentur. fol. eod. n. 633.

Concesso Castro etiam jurisdictioni annexa Castro concessa censetur, item Jus Patronatus & similia annexa. fol. eod. n. 634. Item acta datæ, tota Toparchia concessa censetur. n. 635.

Juramentum adjectum contractui feudali putatio, per Juris errorem non obligat, quia contractus esset nullus. fol. eod. n. 636.

Re feudali evicta, pretium solvendum Vasallo non esset feudale, sed allodiale. fol. 258. n. 637.

Imperator potest in feuda dare bona, quæ immediate sunt in dominio Imperij, non solum illa quæ jam antè solebant in feudum dari, sed etiam quæ nunquam data fuerunt, vocanturque, *Demannalia*. item *Regalia*; sed sine gravi præjudicio Imperij. fol. 258. n. 639.

Feudum in discordia collatum, esset in suspensio, pendens ab eventu approbationis illius Imperatoris qui contulit. eod. Etiam depositio Imperatoris feudum collatum persisteret, & à successore esset confirmandum. fol. eod. n. 640.

Omnes illi qui feuda habent, possunt hæc alteri in feudum dare. fol. eod. n. 641.

Dux non potest Ducatum totum alteri in feudum dare sine consensu supremi Principis, partem autem potest, sed sine detrimento dignitatis aut ditionis. fol. 259. n. 642.

In feudum dare possunt omnes, qui suorum allodialium liberam habent administrationem, etiam Rustici. fol. eod. n. 643. Feminæ etiam in feudum dare possunt, nisi impudicè vivant, & bona dissipent. n. 644.

Minores sine Curatoris auctoritate non possunt dare novum feudum, ita ut ipsi obligentur: possunt tamen legitimè ætate superveniente contractum confirmare. Possunt antiqui feudi investituram abique Tutorum & Curatorum auctoritate facere, quia sic non alienant. eod.

Clericus potest patrimonialia & quasi in feudum dare. fol. 260. n. 648.

Prælati perpetui potest rem suæ Ecclesiæ vel mensæ (non tamen ipsas Ecclesias aut Monasteria) servatis

servatis solennitatibus, cum quibusvis pactis in feudum dare. fol. eod. n. 649. Item potest Terulus exiguis de novo abique solennitatibus in feudum dare, sicut & loca nunquam culta ijs à quibus recenter ad culturam redacta sunt. eod. Potest item res Ecclesiæ vel mensæ suæ in feudum concedi solitas, & sibi vel Ecclesiæ apertas, denuò abique solennitatibus in feudum alteri concedere. eod. Si tamen res antè inculta cultior effecta ad Ecclesiam revertetur, vel Ecclesia ad paupertatem redacta indigeret, non permittitur nova investitio nisi cum consuetis alienationis solennitatibus. eod. Non potest Prælati feudum sibi apertum personis alterius conditionis in feudum dare quàm fuerint priores Vasalli, nec pacta antiqua investituræ immutare, vel nova superaddere, nisi in evidentem Ecclesiæ utilitatem, vel ob specialia merita Vasalli. eod.

Capitulum, etiam Sede non vacante, potest rem suæ Ecclesiæ propriam, & non cum Episcopo communem, ad se reversam de novo in feudum dare. Sede vacante non potest Capitulum res communes infeudare. fol. 260. n. 650.

Si Dominus dat feudum servo, facit eum liberū Si Papillo aut Minori datur sine Tutoris auctoritate, claudicat contractus, donec in debita ætate confirmetur. fol. eod. n. 651. Si filiofamilias detur feudum, pater non acquirit in eo usumfructum. n. 652.

Murus, Surdus, Cæcus, Claudus, alijsque corpore viciati, feudum paternum retinent. fol. 261. n. 653.

Clericus quoque potest à Laico feudum accipere. Obsæquia tamen per alium præstabit. Monachus feudum monasterio acquirit. fol. eod. n. 654.

Feudorum acquisitio per Investituram & Præscriptionem.

Investitura est basis & fundamentum Feudi, si quid in illa continetur derogans naturæ feudi, obtinet. Definitur Investitura; Solennis actus per quem Vasallus Domino ad fidem obligatur, & in rei feudalis possessionem mittitur. Impropria seu abusiva est, quando dominus alio in loco quàm in præsentia rei feudalis, vel non traditâ possessione Gladjum, Hastam &c. porrigendo, dicit se investire. fol. 262. n. 655. Per abusivam investituram non inducitur vera possessio, sed datur vasallo licentia apprehendendi propriâ auctoritate possessionem. nu. 656.

Ad abusivam investituram requiritur pro solennitate, ut fiat vel intervenientibus Paribus Curia, vel per breve Testatum à Paribus Curia subscriptum, si Dominus adhuc in possessione est: si verò Vasallus, sufficit ab extraneis esse subscriptum, ut probet. Quæ solennitas etiam acquiritur, quando Clerici investiant de bonis proprijs. Nam si de rebus Ecclesiæ, valeat investitura etiam testibus extraneis adhibitis. Defectus Parium Curia per extraneos suppletur. f. 263. n. 657.

Domino inficiante investiturâ factâ, si convincatur de mendacio, sustinetur investitura etiam non solenniter facta. eod. Si Dominus probet, defuisse Pares Curia, potest feudum revocare, etiam instrumentum subscriptum sit ab extraneis. eod.

Si Vasallus per annum possidet sciente & patiente domino, creditur Vasallo juranti se investitum esse; si minus anno, requiritur juramentum purgatorium. f. 263. n. 658.

Per abusivam Investituram tunc acquiritur possessio & dominium, quando in præsentia rei feudalis facta est investitura. f. eod. nu. 659. Alioquin si non esset collata possessio investito abusivè, & alius realiter investitus, iste præferretur, nisi secunda investitura facta esset in fraudem prioris, vel si prior pro pretio, secundus gratis investitus esset. n. 660.

In re homogenea sufficit partem possedisse, non item in heterogeneis, nisi principale possessum esset, & cætera essent accessoria. f. 264. nu. 661.

In dubio præsumitur facta possessio translatione per Investituram abusivam. f. eod. nu. 662.

Clausula investituræ inferi solita: *Salvo jure alterius*: liberat dominum ab obligatione de evicitione. f. eod. n. 663. Clausula: *eo modo quo priores habuerunt*: si non constet de modo, habetur pro non adjecta. n. 664. ubi vide limitationes. Clausula: *propter merita, & servitia præstita*: hoc operatur, ut feudum nec Vasallo nec posteris possit ob ullam feloniam auferri. num. 665. ubi vide plures clausulas utiliter adijciendas.

Ignoranti Vasallo à quo sit investendus, Jure Bavarico constituit Judex terminum intra quem inquirat dominum: eo non reperto, jurejurando hoc ipsum affirmabit, quò præstato, per annum & diem fructus feudo: & necdum reperto domino iterum in Judicio comparebit: quo facto accipiet investituram à Principe: si postea compareat dominus, feudum deinceps concedet. f. eod. nu. 666.

Si Vasallus abusivè investitus non potest consequi possessionem, potest dominum convenire vel ad intereffe, vel ad aliud æquivalens concedendum, vel ad estimationem. f. 265. nu. 668.

Successor Domini Laici tenetur investituram conditionatè, & in eventum apertionis factam confirmare, non item successor Clerici in beneficio. f. eod. n. 669. ubi vide disparitatem.

Ex pluribus filijs aut Successoribus singuli investituram petere debent, nisi in divisione ad unum solum devenisset. f. eod. n. 670. ubi aliqui casus.

Renovatio investituræ est feudis legitimè acquisiti, ob dominum aut Vasallum mutatum, solenniter promissione fidelitatis interveniente facta confirmatio. f. 266. n. 671. Renovatio opus est, si vel dominus feudi, vel Vasallus mortuus est, vel alia ratione mutatus. eod.

Si emptor dominij directi moriatur, superstitite venditore, non petit vasallus ab herede emptoris investituram, quia prior sufficit. fol. 166. n. 672.

Renovatio investituræ ultrò petenda est a vasallo vel successore, nec expectanda Citatio. fol. eod. n. 673. Solum immediati, ad quos feudum aliquo modo pertinet, petere debent investituram. 674. Cui accrescit alterius non investiti pars, non tenetur renovationem investituræ petere, si jam antè in sua parte fuit investitus. 675.

Pubertati proximus non tenetur sub pena caducitatis petere investituram ante completum decimum quartum annum. fol. 267. n. 676. In feudo indiviso excusabitur major intuitu minoris ob neglectam petitionem renovationis. n. 677. Quatuordecim annorum ætas etiam feminis conceditur. eod.

Quamvis de rigore possit renovatio per procuratorem peti, si tamen ex rationabili causa requireretur vasalli presentia, deberet comparere, & consuetudo habet, ut ipse compareat. fol. 267. nu. 678.

Petenda est renovatio ab immediato domino, etiam pupillo, saltem ab illo, quem suo nomine dominus constituit. Idem dicendum de subinvestito. fol. eod. n. 679.

Si plures sint immediati domini, sufficit peti renovationem ab uno, quem ipsi elegerint, vel si non eligunt, quem vasallus eligit. fol. eod. n. 680.

In Imperio consuetudo habet, ut pro instrumento renovationis aliquot florent, non quidem domino, sed Cancellariæ solvantur. Jure-Bavarico 7. ff. 14. ff. fol. eod. n. 681.

Possit renovatio fieri etiam extra territorium Domini, sed petenda est in loco consuetæ habitationis, aut si non procul absit. fol. 268. n. 682. Inspeculo jure videntur testes, saltem extranei, requiri. eod.

Ad petendam renovationem indulgetur paganus annus & dies, militibus annus & mensis. Intra quod tempus tenetur nihilominus vasallus ad servitium. fol. eod. n. 683. Incipit tempus currere à die Scientiæ, quod feudum sit apertum, & est continuum etiam quoad dies feriatis, sed tamen utile. n. 684. Non potest Vasallus, de rigore juris, purgare moram celeri satisfactione. n. 685. Si dominus petentem vasallum negligat investire, non videtur propterea cadere jure dominij, quamvis hoc plures putent: quorum auctoritati si deferendum est, incipiet domino tempus currere à die petite renovationis. n. 686.

Si vasallus intra hoc tempus moriatur, successori redintegratur. fol. 269. n. 687. An idem dicendum, si dominus intra illud tempus moriatur, communitur asseritur, etsi dubitari possit. eod.

Si ob inimicitias non potest Vasallus tuto adire dominum, non tenetur renovationem investiture petere per Procuratorem, nisi inimicitia culpâ

Vasalli contractæ essent, quo tamen casu non tenetur cum periculo in propria persona adire. fol. 269. n. 689.

Minor potest neglectâ petitione juvari per Restitutionem in integrum. fol. 286. n. 690.

Si Vasallus privatus feudo ob neglectam petitionem ex communi errore, quod Dominus esset mortuus, qui tamen postea comparet, esset postea restituendus: quia contemptus affectivus non sufficit. fol. eod. n. 691.

Si feudum sit hæreditarium, Vasallo incipit tempus primum currere post aditam hæreditatem. fol. eod. n. 692.

Pendente electionis jure post defunctum dominum, v. g. Regem vel Prælatum, tempus Vasallo non currit. eod.

Quodvis feudum, & contra quemvis, præscribitur tempore immemoriali. Contra verum Vasallum tempore ordinario, vel spatio 30. annor. Præscriptio contra verum Vasallum in feudo hæreditario nocet filiis Vasalli, non item in feudo ex providentia. quod etiam post 80. annos revocari potest. Habens titulum à domino feudi, præscribit feudum contra dominum tempore Ordinario, habens titulum à Vasallo, 30. annis contra dominum. fol. eod. n. 693.

Feudalis Fidelitas inter Vasallum & Dominum.

Juramentum fidelitatis non obligat ad servendum domino in casu, quo Pietas vel alia virtus prohibet obsequium præstari, v. g. contra parentes: quamvis non repugnet, licitum fieri hujusmodi obsequium salva pietate. fol. 271. n. 695.

Si quis habeat successivè feuda à diversis, prior est præferendus ex communi opinione, quamvis defendi possit, neutrum alteri præferendum. fol. eod. n. 696. & fol. 273. n. 703.

Contra sanguine junctos non videtur obligare juramentum pro casu, quo quidem licita essent obsequia, sed adeo naturali affectui repugnantis, ut moraliter esset inobservabile. fol. eod. n. 698.

Obligaciones Vasalli reducuntur ad sex, que his verbis indicantur Incolome. Tutum. Honestum. Utile. Facile. Possibile. fol. eod. n. 699.

Vasallus debet etiam pro viribus impedire, ne dominus ab alijs lædatur, & servire debet eidem etiam offensive se habenti. eod.

Obligatur Vasallus, etiam si non expressa obligationum mentio facta esset, nisi expressè remittatur. fol. 273. n. 700.

In privata rixa, tendente ad privatam vindictam, aut in illicito duello, non tenetur assistere & juvare. eod.

Tenetur juvare Dominum sua descendente etiam extra territorium, modo bellum geratur remote à possessionibus vasalli. tenetur etiam proprijs impensis, si feudum se pingue, & bellum non geratur procul. fol. eod. n. 701.

Vasallus

Vasallus Vasalli debet suo immediato præstare servitium, etiam si dominus principalis bellum gerat. eod.

Habens Feuda à diversis, simul tamen servitium requirentibus, tenetur singulis servire si potest, secus, antiquiori: si hoc non constet, primò requirenti: si simul requirent, magis indigo, aut cujus feudum pinguis est. fol. eod. n. 702.

Si plures Vasalli ejusdem feudi sint, & servitium dividuum, quisvis pro rata servitium debet: si individuum, eligent unum idoneum, qui omnium nomine exhibeat. fol. eod. n. 704.

Feudo ipsi domino oppignorato & tradito, liberatur Vasallus à servitijs. eod.

Non ad servitium cum certissimo vitæ periculo proximè coniuncta. fol. 274. n. 705.

Casu quo dominus indiget servitijs, nec tamen potest Vasallum requirere, tenetur Vasallus ea præstare etiam non requisitus, alioquin est requirendus, & quidem tribus vicibus, ut in mora constituitur, & insuper indulgendum tempus se parandi. eod.

Si Vasallo nimis difficile foret in propria persona ea præstare, liceret per substitutum. Quod si minus habilem mittat, non committet feloniam, nisi dominus contra protestetur. eod.

Si Vasallus maluerit dimidiam partem redditum illius anni præstare, non tenetur ad alia servitia. fol. 274. n. 709.

Ut contra præstanda servitia præscribatur, necesse est, ut dominus requisiverit, & Vasallus bonâ fide non præstitit, vel dominus alios Vasallos vocaverit, non item hinc intra 30. annos. fol. eod. n. 710.

Si Vasallus servitæ longissimo tempore non totâ integritate, v. g. solum cum duobus equis, cum deberet cum 4. præscribit libertatem, si dominus ignoravit sibi deberi cum 4. equis servitium: si verò ideo non requisivit, quia non indigebat, & Vasallus præstitit tanquam partem obsequij debiti, nihil præscribit. eod.

Dominio merenti stipendium militare apud alium, non tenetur Vasallus servire. fol. 275. n. 711.

Licitum est Vasallo fugere in prælio, si alioquin certò occidendus esset, etiam si ex occasione hujus fugæ Dominus interficiatur: sed casus est vix possibilis, cum tenetur subire commune periculum cum domino. eod. Fugiente domino in prælio, licitum est etiam vasallo fugere: non tamen sub prætextu, quod per suam fugam non augetur periculum domini. fol. eod. n. 712.

Tenetur Vasallus arceri inimicos domini, hospitium illis denegare, ab eorum consuetudine abstinere, illis per se suosque resistere. fol. eod. num. 713.

Vasallus non tenetur Dominum egentem alere, aut captum redimere, nisi propter Vasallum ad inopiam redactus esset: & tunc tenetur solum ex fructibus feudi. eod.

Vasallus non potest contra dominum insinuere Actionem famolam, bene tamen Interdictum, vide vi. fol. eod. n. 714.

Sine sufficienti fundamento asseritur, quod Vasallus tenetur conferre ad dotandam filiam domini non habentis, unde doret. fol. eod. n. 715.

Tenetur Vasallus domino concedere servitium Itineris & Viæ per fundum feudalem ad fundum domini absque pretio, si aliter non possit sine incommodo pervenire. fol. eod. n. 716.

Vasallus tenetur Domino petenti non solum Investituram & titulum possessionis exhibere, sed etiam fines & terminos indicare. fol. 276. n. 717.

Vasallus tenetur dominum transeuntem hospitio excipere, & victualia pro pretio dare, nec licet exigere vestigal. fol. eod. n. 718.

Dominus econtra tenetur Vasallo auxilia præstare, abstinere ab accusando (nisi Reipublice bonum exigat) aut testimonium exhibendo, aut advocando. &c. fol. eod. n. 719.

Dominus non potest invito Vasallo proprietatem alienare. fol. eod. n. 720.

Feudorum acquisitio per Successionem & Jus accrescendi.

Ab initio nulla datur in feudo successio, postea moribus & legibus introducta & extensa. Non habet locum in feudis personalibus. In feudis Regalibus etiam successio introducta est, exceptis personalibus. fol. 276. n. 721. & seq.

Successio in feudo ex Providentia est singularis, in hæreditario universalis. fol. 277. n. 723.

In feudo hæreditario nec filius nec agnatus potest repudiata hæreditate succedere. Filius autem ne quidem in feudo ex Providentia potest succedere repudiata hæreditate, ob reverentiam patri debitam. fol. 277. n. 724. & seqq.

Ex feudo hæreditario tenetur Vasallus etiam confecto inventario ad solvendum æs alienum, si allodialia non sufficiant. Quod etiam procedit in feudo mixto, in quo soli masculi succedunt. fol. 278. n. 729.

In omnibus casibus in quibus habet locum Jus accrescendi, post portionem jam semel acquisitam & amissam, multò magis habet locum Jus accrescendi ante portionem acquisitam. fol. 279. num. 730. Si gratis promissum esset feudum, Jus accrescendi locum non habet ante portionem quaesitam, bene tamen, si pro pretio competente. n. 731.

In feudo novo regulariter & per se loquendo non est locus juri accrescendi, sicut nulla est lateralium successio: nisi in ultima voluntate pluribus conjunctim certa res jure feudi legata esset, vel in investitura concessum esset, vel nisi res individua pluribus eadem formulâ concessa esset: sed tunc affirmatio portionis accrescentis domino solvenda est. fol. 279. n. 731. & seqq.

In feudo antiquo locus est juri accrescendi, quamvis succedens eandem portionem simul etiam jure